

Georg Radow Johann Klein von

In Maiorem Omnipotentis, Sanctissimique Dei Gloriam, & Egregie promeritam faventissimorum Dnn. Restauratorum laudem, Novum, solenniterque nuper inauguratum Auditorium Maius, Sincero ... S. S. Iustitiae cultui, Dissertatione Iuridica, De Officio Iurisconsultorum Sacerdotali, Ex I. I. § I. ff. de Iust. & Iur. ad d. IX. Maii. horis ab 8. Matutinis, Deo Ita Volente, admisto quandoque concentu Musico, publice habenda ... specialiter Consecrabunt Praeses, Georgius Radovius ... & Respondens Johannes Klein/ Rostoch. I. U. C.

Rostochii: Richelius, 1683

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn74723955X>

Druck Freier Zugang

IN
MAJOREM OMNIPOTENTIS, SANCTISSIMIQUE
DEI GLORIAM,

&

Egregiè promeritam faventissimorum
DNN. RESTAURATORUM laudem,

NOVUM, solenniterqve nuper inauguratum
AUDITORIUM MAJUS,

Sincero etiam, atq; constantissimo S. S. JUSTITIÆ cultui,

DISSERTATIONE JURIDICA
DE

OFFICIO JURISCONSULTORUM
SACERDOTALI,

EX L. I. §. I. II. de Jur. & Jur.

ad d. IX. Maji.

horis ab 8. Matutinis,

DEO ITA VOLENTE,

admistò quandòqve concentu Musicò,

publicè habendâ,

cum voto pientissimò:

Ut justitia & Pax se invicem osculentur!

Specialiter Consecrabunt

PRÆSES,

GEORGIUS RADOVIUS, D!

Antecessor, & Collegii Jctorum SENIOR,

itemqve Nobiliss. Ordinum Provincial. Meclenb.

Syndicus,

&

RESPONDENS

JOHANNES ~~REHM~~ Rostoch.

J. U. C.

ROSTOCHI, Typis JACOBI RICHELII, Senat. Typogr. Anno 1683.

258.7

POSITIO. I.

IXTUS, quem pro demonstrandò JURISCONSULTORUM OFFICIO SACERDOTALI, breviter, summatimq; enucleandum nobis sumpsimus, juxta inscriptionem, autorem habet *Domitium Ulpianum*, Jctum olim Romanum, si quis alius, celeberrimus; *Qui, teste Angelò Politianò lib. 4. epist. 9* ducentis & viginti duobus libris de Jure Romano, Romanisq; Magistratibus inclaruit, & ob excellentissimam cognitionem Juris, & quod quasi verticem legitimæ disciplinæ tenuerit, *Asylum Juris & LL. imò & Coriphæus dicitur l. 12. §. 2. ff. de Excus. Tut. Cothman, Vol. 1. Conf. 1. n. 42* qui plurimum quoq; ad Pandectarum illum centonem, sacratissimi Imperatoris Justiniani jussu, ex veterum Romanorum Jctorum scriptis, à Tribonianò, cæterisq; viris illustribus & facundissimis compilatum, contulit, atq; in Præfecturâ primum Urbanâ, magni Papi- niani adessor, post successor, & Alexandri Imperatoris Consiliarius & Scrinii Magister, tantæq; dignationis & admissionis Vir fuit, ut præter eum & Præfectum, nemo solus ad Imperatorem fuerit admissus, & si quando alter adhibitus, semper tamen Ulpianus rogari, ejusq; sententia super incidenti negotio exquiri juberetur, *vid. Val. Först. Hist. Jur. Civil. lib. 2. cap. 77.* Quæ prænotanda vel propterea saltem fuere, ne ab homine quodam de sæ- ce plebis, inerte, rerum divinarum & humanarum imperitò, auribusq; Midæ, æqvè ac Delatores, & Calumniatores (De quibus præclara Domitiani Imperatoris vox fuit: *Prin- cept, qui Delatores non castigat, irritat.* referente Sveton. in *Domit. cap. 9. in fin.*) propter tur- pissimum studium subaufcultandi, captandiq; quid alii rerum faciant, dignissimò *vid. Collect. Proverb. loc. in Stupidos.* rem tantam, trahere originem suam, quis opinetur.

II.

Neque verò temerè, vel in Ordinis sui saltim gratiam, Jctis sacerdotium istud tri- buit Ulpianus, sed ex justâ quâdam, à qua *Justitiam* nomen accepit, quæ in his expres- sit verbis: *Justitiam namq; colimus.* Uti enim Gentilibus *Justitia* Dea quædam fuit, Jovis & Themidis filia, alias Astræa nominata, cujus filiam crediderunt Nemesis, facinorum im- piorum ultricem, bonorum verò præmiatricem: Ita etiam nemo facile dubitaverit, quod cultus divinus omnis ad sacerdotes pertineat, qui DEO dicati sunt ad sacrificia faciendâ; à sacris scilicet, quæ notoriè sacrificia, & insuper illa omnia significant, quæ in DEorum honorem instituuntur, *vid. l. 32. §. 4. ff. de Recept. arb. sive ea fuerint ludi, sive feriae.* Unde *sacra facere, & sacris initiari* apud Ciceronem, Quintilianum, & alibi passim legitur, *vid. Lexicograph.* Quod tantò magis inde apparet, quod *Sacerdos* alio nomine ipsi Tacito 3. *Hist. 74. n. 1.* dicatur *sacricola*, h. e. sacrorum minister; vel *sacrificus*, quasi *sacra colens*. Ex quibus facili negotio diluitur argumentum eorum, qui Jctos non *Justitiæ*, sed *Juris* saltim Sacerdotes ab Ulpiano h. l. vocari adstruunt, eo quod præmissæ *in fin. princip. d. l. 1. ff. de Just. & Jur.* Celsi Jcti defi- nitioni Juris: quod scilicet sit *Ars æqui, boniq;* (quam paucos admodum intelligere, inep- tissimos verò omnium esse illos, qui eâ *Justitiam* naturalem exhiberi credunt, rectissimè docet Tabor in *Jurâprud. Element part 1, Th. 7.*) immediatè in §. 1. d. l. 1. subjungatur: *Hujus, sc. juris sacerdotes vocari Jctos.* Particula enim *Cujus*, non ad proximum, sed superiorem versiculum, ubi *Justitiæ* mentio facta, referenda est, *notante Besold. in Delibat. Jur. ad Lib. 1. ff. n. 4. Donel. 1. Comm. 4.* ut ut contrarium defendere nitatur *Lyclama lib. 7. Membr. Ecl. 38. pagin. 430.*

III.

Nec quicquam ad rem faciet, si quis porrò nobis objicere velit: Huic nostræ expli- cationi haud convenire modum *justitiam* colendi, quem in d. §. 1. ipse Ulpianus subjunxis- se videtur, in verbis: *Et boni & æqui notitiam profiteremur, æquum ab iniquo separantes, licitum ab illi-*

ab illicito discernentes; bonos non solum metu pœnarum, verum etiam premiorum quoq; exhortatione efficere cupientes; veram, nisi fallor, Philosophiam, non simulatam affectantes; Indeque defini Jctum: quod sit Vir bonus, æqui, boni, iuræq; quò civitas & privati in eâ utuntur, peritus; ad agendum, cavendum, interpretandum, respondendumq; de eo paratus & prudens, Authore Rebhanio in Hodoget. chart. 2. clim. 1. paral. 10. conf. Hahn, ad Wesenbec. Parat. ff. de Just. & Jur. n. 14. verbis, Jus inquit &c. hoc est scientiam. Cum fortean aliud longè sit, jus suggerere, interpretari, jus dicere, de jure respondere; Item jus suum cuiq; atq; adeo & DEO, & sibi, & aliis, tribuere; eaq; omnia ferid, & ex animi sui sententia, bonæque fide agere, quæ verum, non simulatum Philosophum decent; secundum Philosophiam veram legalem, quæ pro fine habet actionem virtuosam, quæve simul in publicis & privatis officiis excellit, Civitatesq; & Rempublicam, si nihil prohibeat, constanter, fortiter & peritè administrat, atque hoc ipso differt ab illâ veterum Sophistarum futili, atque simulatâ, quam habitu saltem: ut palliò, barbâ ad pubem usque porrectâ, vultu denique, & objurgatorio vocis sonitu mentiebantur, cæterum nullâ re bonâ digni, in quibus illustrissimum Philosophiæ nomen exsordescit, authore Gellio 9. Noct. Att. 2. & lib. 10. cap. 17. & 22. conf. Lyclam. dist. Eclog. 38. pag. 431; aliud verò, sacrificia facere, litareq; quod Flaminum Romanorum officium erat, quâ dictæ DEæ, Justitiæ, in Capitolio, templòque eidem specialiter dicatò, illò potissimum tempore sacrificabant, quando Romanis in bellum eundum erat; quia hi iusta semper movere arma, cæteræ verò nationes odiò & malevolentia, livoreque, quod imperium tantæ Urbis justitiâ augetur, tela in populum Romanum capere præsumerentur, uti ex Ammian. Marcellin. & Pompon. Læc. docet Rosinus lib. 2. Antiq. Rom. cap. 10. Invidorum namque odia plerumque virtutem exercere amant juxta Andr. Maximil. Fredro part. 4. Monit. politic. moral. 64. per. tot. Quod autem ipsi etiam Gentiles, & in specie Romani Varias justitiæ notiones admiserint, aliamque Divam sive Divinam dixerint, ad differentiam humanæ, quæ virtus est, ad mores spectans, alioque plane modo colenda, id equidem & ex antecedentibus apparet, & pluribus etiam persequitur post alios ibidem alleg. Rebhan. d. Clim. 1. paral. 7.

IV.

Quemadmodum enim apud Romanos, ad quos respexime Ulpianus hoc loco omnino censendus est, varia, de quibus speciatim agere nec instituti, nec temporis ratio permittit; vid. Marc. Lyckl. d. lib. 7. Ecl. 41. p. 475. Rosin. lib. 3. Antiq. Rom. paral. ad cap. 14. & secundum Ciceronem quidem lib. 2. de Legib. duo potissimum sacerdotum fuerunt genera: Unum quod præfuit Cæremoniis & sacris in specie ita dictis; alterum quod interpretabatur Vatum incognita effata; Ita quoq; Jctos, ad modum horum sacerdotum, arcanas juris subtilitates dilucidè aperientes, profundasque Civilis sapientiæ Regulas ac sanctiones eruditè enodantes, nec non etiam sacras Divorum Principum Constitutiones, perinde ac Jurisprudentiæ antiqva responsa, consideratè explicantes, sacris, sive ipsius Deæ Astrææ, sive Magistratum, tanquam Deorum terrestrium, interesse, & inde jure meritoque sacerdotum titulo cohonestandos, ornandosque esse, tantò minus negari potest, quantò certius est, Leges in jure sacratissimas appellari per l. 9. C. d. LL. uti Constitutiones Imperatoriæ sacri dicuntur affatus l. 6. C. de diversis Rescript. & Oracula in l. 7. C. eod. Item divinæ Jussiones passim, imò & Lex omnis munus & inventum DEI, l. 2. ff. de LL. & Digesta proprium & sanctissimum justitiæ templum l. 1. §. 5. C. de. V. l. E.

V.

Quod si verò ne hæc quidem alicui satisfacere, sed Gentilismum & antiqvas de Romanorum Diis, Sacerdotibusque fabulas sapere videantur, quarum vestigia in Augusto Juris nostri corpore relinqui noluit sacratiss. Imper Justinianus, §. 3. proam. Inst. utpote qui & ipse Christianus fuit, & Christianis leges tulit, & quæ Compilatores ab Ulpiano aliisque Jctis Romanis petierunt, omnia sua fecit, quasi à divino sudore fuerint profusa, l. 1. §. 6. C. d. V. J. E. disertissimisq; verbis testatus est: se totius operis solum Deum authorem & præsulere fieri optasse l. 2. pr. C. eod. & omnibus, secundum datam sibi à Domino DEO & Salvatore nostro Jesu Christo scientiam & intellectus vigorem, competentem formam imposuisse l. 3. in fin. princ. C. ibid. ex altioris Philosophiæ principiis tum respondendum fuce

uerit: Quod Icti, Iustitiæ, virtutum omnium principi ac Reginae mancipati, eamq; non verbis & ore saltim, sed factis potius ipsis, ubicunq; commoda sese obtulerit occasio, nullâ habitâ, siue personæ, siue præmii, aut emergentis cujuscunq; , etiam gravissimi damni, multo vero minus Status ratione, non minus fortiter, quam constanter profitentes, neque, ut à tramite recti ullâ ratione dimoveantur, patientes, juxta Christianismi quoq; regulas, SS. Iustitiæ cultores & sacerdotes rectissime dici possint; quia, qui innocentiam colit, Domino supplicat; qui Iustitiâ, DEO libat; qui fraudibus abstinet, DEUM propitiat; qui hominem periculo surripit, optimam victimam cedit. Hæc enim nostra sacrificia, hæc DEI sacra sunt: sic apud nos religiosior est ille, qui justior; verba sunt Minut. Felicis in Octavio p. 74. Imo sola hæc iustitia est, quam DEUS expetit, in hac omne sacrificium est, & in hac sola, verus DEI cultus est, teste Lactantio cap. 2. Epit. div. insit. Confirmat quoque hanc sententiam sæpius allegatus Lyclama d. Ecl. 38. lib. 7. p. m. 431. scribens: Quando boni & æqui vel Juris hostiam loco thuris offerimus Iustitiæ s. DEO Opt. Max., rem sanctissimam administramus arg. l. 1. §. 5. ff. d. extraord. Cognit. & paulo post: Si quidem ex juré, seu arte boni & æqui, gratum illud componitur sacrificium, quod Iustitiæ ad aram offerimus.

VI.

Et quamvis paucissimi futuri sint, quibus hoc sensu, veri Iustitiæ sacerdotis titulus, jure quidem, & ex meritò tribui queat; præprimis uti nunc sunt tempora, ubi dulcis ex re quavis, perquam multis est lucri odor, subnixis impiissimis scelerati Politici principiis, secundum quæ, aura, non aularum saltem, sed cujuscunq; captanda, cavendumq; omnino est, ne vel verbulum excidat, quod vel aliis displicere, vel incommodum aliquod procreare queat; excitandi tamen, & confirmandi contra hæc & alia, Iustitiæ sacerdotem plane non decentia, neque officio ejus convenientia, qui literis, & cum primis illustrissimæ Philosophiæ Legali operam dant, tantò magis sunt; non saluberrimis monitis tantum, sed & fortibus sincerisq; exemplis, monente Thræsea apud Tacit. 16. Annal. cap. fin. in fin. ut, si aliquando in intractabile actionum humanarum pelagus, è tranquillâ hac, & suavissima Studiosorum vitâ transportati, tædiosissimorum laborum, imò & livoris & invidiæ malevolorum fluctibus objiciantur, fortunam potius quamcunq; fortiter experiri, quam ea scienter, siue pronounciare, siue defendere, multo vero minus perpetrare audeant, quæ à rectâ ratione non minus, quam à bono & æquo longius abeunt, atque adeo salvâ conscientiam & SS. Iustitiâ, vel propugnari, vel decerni, vel fieri non possunt.

VII.

Hoc enim est, quod divinus Seneca, utut non Christianus professione, verè tamen christianè inculcat, quando in Epist. 113. notanter scribit: *Doceat me, quam sacra res sit iustitia alienum bonum spectans, nihil ex se expetens, nisi usum sui. Nil sit illi cum ambitione, samâque; sibi placeat. Hoc ante omnia sibi quisque persvadeat: Me iustum esse gratis oportet. Parum est. Adhuc illud persvadeat sibi: Me in hanc pulcherrimam virtutem ultro etiam impendere juvet, ut tota cogitatio à privata commodis quam longèssimè aversa sit. Non est quod spesces, quam sit iustæ rei præmii majus, quam iustum esse. Illud adhuc tibi affige, quod paulo ante dicebam: nihil ad rem pertinet, quam multi æquitatem tuam noverint. Qui virtutem suam publicari vult, non virtuti laborat, sed gloriæ. Non vis esse iustus sine gloriâ? At, me Hercle! sæpe iustus esse debes cum infamiâ. Et tunc, si sapi, MALA OPINIO BENE PARTA DELECTAT.* Hoc ipsum tandem est, quod Iustitiæ, non Sacerdos tantum, sed & Martyr Papinianus, memorabili suo nos exemplo docuit, qui mortem potius subire, quam detestandum illud ab Antonio Bassiano Caracallâ perpetratum fratricidium, ad mandatum Imperatoris, in Senatu & apud populum excusare, atque diluere voluit, ratus: *Non tam facile parricidium excusari posse, quam fieri, juxta Ælium Spartianum & alios. Uude non immeritò tanti Viri & Martyris nomen & memoriam in æternum, à Juris Cultoribus celebrari, imò & Papinianitas eisdem, certo tempore vocari Justinianus voluit per Constit. de rat. & meth. docendi juris, ad Antecessor. §. 4. confer. Orat. erud. de Papinian.*

Securi, Tubing. à Besoldo habitam.

TANTUM PER DEI GRATIAM.

MONIMENTO RADQ-
VIANO,

quod is

tanquam inclyti Jctorum Collegii
SENIOR,

MEMORIÆ, SPLENDIDE RESTAURATI
AUDITORIJ MAJORIS

dicabat,

accinebant

G. W. M. J. S. H.

ROSTOCHII,

Typis Jacobi Richelii, Senat. Typogr.
Anno 1683.

Viol. 1.
Rittornell.

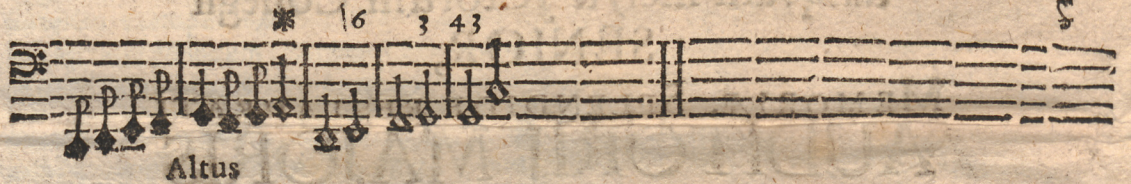
Viol. 2.
Rittornell.

Continuo
Rittornello

Altus

Es hat die ganze schar der muß schon bezeuget/wie der verneinte sich/ibr hochst er.

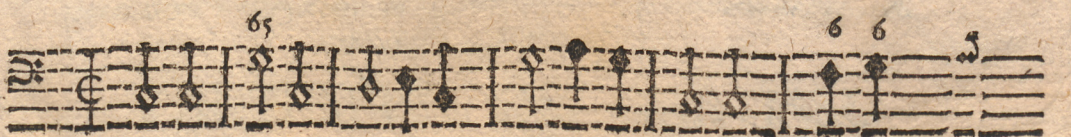
Tenor

Bass.

Contin.

Altus

freulich sey: hent stimt astraea noch allein frolockt bey weil auch zu ihrē die st ein tēpel sich erengt/ da

Tenor

Bass.

Contin.

Violin. 1.

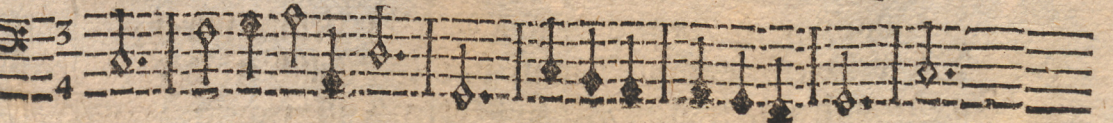

tutti

Violin. 2.

in Ihre Priester Gesetze bewahren: Nun müssen sich Fried und Gerechtigkeit paaren!

Ghatt die ganze Schaar der Musen schon bezeuget/
Wie der verneute Sitz/ Ihr höchst erfreulich sey;
Heut stimme Altraea noch allein/ Frolockend bey/
Weil auch zu Ihrem Dienst ein Tempel sich eräuet/
Darin Ihre **PRESSEN** Gesetze bewahren:
Nun müsse sich Fried und Gerechtigkeit paaren!

Dies ist der Himmel/den Altraea will beziehen/
Hier wohnt Sie künfftig/ und reicht Ihre Nectar-Brust
Zu reicher Sättigung/ und aller Herzens-Lust:
Sagt Ihr nicht weiter nach/ daß Sie davon will stichen.
IHN SÖHNE! heran mit begierigem Munde/
Es mache den Anfang die itzige Stunde.

So rufft Sie selbst euch zu: laßt sich die Lust verneuren/
In eurer Brust/ so wie dieß Haus verneuet ist;
Doch seyd insonderheit Ihr/ ißo außgerüßt/
Als unsern Ehren-Tag den heurigen zu feyren:
Die Stiffter mit Wünschen und dancken zu Ehren/
Auch Gnade zu bitten/ zum lernen und lehren.

Was hört zum **LEHREN** nicht? solls recht gelehret heißen/
So muß ein kluger Geist/ und Werck dahinter seyn/
Nicht blosser Augen-Dunst/ und Leerere Worte-Schein.
Man muß dem Kern zu gut/ oft harte Schalen beißen:
Daß **KEGHE** nicht alleinzig mit **LEHREN** belieben/
Ach nein! bey Verfolgung und Ungunst auch **ÜBEN**.

Seht den Papinian! hätte Er den Fuchs gestrichen/
Das **KEGHE** vorbey spaziert; Ich glaube nicht/ daß Er
Der heiligen Justiz/ ein Märterer worden wär:
Das mag ein **PRESSEN** seyn! der nicht dem Tod' ge-
wichen.

So muß man seyn Blut auch zum Opfer bescheiden/
Verläumder und Schänder gedultig erleiden.

Da hört **GENADE** zu von **GOTT**: der spricht auch Segen/
Zu ungespartem Fleiß im **LEHREN**; drum wir itz
Die weil die Andachts-Flamm uns kräftiglich erhitzt/
In Demuth unsern Wunsch/ zu Seinen Füßen legen:
Er wolledie Stiffter gesegnen: und geben
Auch Gnade zum lernen/ zum lehren/ und leben!

Altus

freulich sey: hent stimt astraea noch allein frolockt bey weil auch zu ihrē diest ein tēpel sich erengt/ da

Tenor

Bass.

Contin.

Violin. 1.

tutti

Violin. 2.

in Ihre Priester Gesetze bewahren: Nun müssen sich Fried und

